

K u n d m a c h u n g.

Über die Einführung der Arbeits-Anstalten in der Hauptstadt Lemberg.

Unter die Anstalten, welche eine wohlgeordnete Polizcy in einer bevölkerten Stadt nothwendig macht, gehören unstreitig ein gut eingerichtetes Armen-Institut, ein freywilliges Arbeits- und Korrekziions-Haus.

Seit langer Zeit hat die Regierung die Nothwendigkeit der Einführung dieser drey Anstalten tief gefühlt, und es wird wohl kein wohldenkender Inwohner in Lemberg sich finden, der dieselbe nicht gewünscht hätte. Allein verschiedene zusammengetroffene Umstände haben die Realisirung dieser Einführung verzögert. Nun aber, wo eines Theils die zugenommene Theuerung der unentbehrlichsten Lebensbedürfnisse viele Personen in Nahrungsorgen versetzt, andern Theils die offene Lage dieser Stadt, verschiedenen Müßiggängern und Landstreichern, welche eine ehrbare Beschäftigung scheuen, und sich auf unerlaubten Wegen eine Nahrung verschaffen, die günstigste Gelegenheit hierzu darbietet, ist beschlossen worden, die Ausführung dieser heilsamen Anstalten, nicht länger zu verschieben.

Da

Obwieszczenie.

Co do wprowadzenia rozrządzeń roboczych w Stolicy Lwowa.

Pomiędzy rozporządzeniami, które do Policyi dobrze urządzoney w ludnym Mieście ściągają się, należą bezsprzecznie Instytut ubogich dobrze założony, dobrowolny Dóm roboczy, tudzież Dóm poprawy.

Już od dawnego czasu Rząd potrzebę wprowadzenia tych trzech rozporządzeń uznawał, i zapewne żadnego dobrze myślącego obywatela w Lwowie nie będzie, któryby takowych sobie nie był życzył. Lecz spływ różnych okoliczności uskutecznienie tego wprowadzenia dotąd przewlekł. Teraz zaś, gdzie częścią wzmagaia się drogość potrzeb życia, bez których się obejść nie można, wielu osobóm troskliwość utrzymywania się sprawuje, częścią zaś otwarte położenie tegoż Miasta różnym próżniakom i włóczęgom, którzy uczciwego sposobu zatrudnienia się, nienawidzą, i drogami niepozwolonemi utrzymują się, naylepszą sposobność do tego podaie, uchwalono, żeby uskutecznienie tych to zbawiennych rozrządzeń dłużej odłożone nie było.

Ze-

Damit nun hievon so wie von den andern bereits bestehenden Versorgungs-Anstalten das Publikum eine gedrängte Ubersicht erhalte, und ihre Handlungen dem wahren Endzwecke derselben gemäß einrichten könne, wird folgendes bekannt gemacht.

I.

In dem sogenannten St. Lazar-Spitale besteht das konzentrirte Siechenhaus, worinn 40 bis 60 krüppel-hafte Personen beiderley Geschlechts ihre Unterkunft und Verpflegung finden. Zur Erlangung eines Platzes in diesem Versorgungs-Hause, dessen mögliche Verbesserung und Emporbringung sich die hohe Landesstelle durch eine besondere Kommission angelegen seyn läßt, wird erfordert: a. daß die, die Aufnahme suchende Person ein Krüppel, oder eine unheilbare Sieche, und b. eine Hiesige, oder hier Eingebürtige sey.

II.

Zur Versorgung wahrer hiesiger Armen, welche durch Alter, oder Leibesgebrechen zur Arbeit mehr, oder minder unfähig sind, ist zwar schon im Jahre 1787 ein Armen-Institut eingeführt worden. Nachdem es aber aus Zusammenfluß verschiedener widriger Ereignisse in Verfall gerathen ist, so wurde dasselbe im Grunde eines hohen Subernial-Dekrets vom 21ten December 1810 reorganisirt, der Fond desselben, theils aus fixen Einkünften, theils aus der erprobten Wohlthätigkeit der Bewohner Lembergs gegründet,

Zeby więc tak o tém, iako też o innych już wydanych zaopatrzenia ubogich tyczących się rozporządzeniach, Publiczność krótkie przejrzenie otrzymała, i czynności swoje stosownie do prawdziwego zamiaru onychże urządzić mogła, zaczem to co następuje, obwieszcza się.

I.

Wtak nazwanym Szpitalu Sg^o. Łazarza jest złączony Dóm chorowitych, gdzie 40. aż do 60. kalcetwem nawiedzonych osób oboiey płci swoje przytulenie i opatrzenie znayduią — Do dostąpienia mieysca w tym Domu do opatrzenia przeznaczonym, którego poprawą i podniesieniem Wysokie Rządy Kraiowe przez osobną Kommissyą zatrudniaią się, jest potrzebne: a. żeby osoba przyjęcia szukająca kaleką albo nieuleczoną chorowitą, tudzież b. tuteyszą czyli tu urodzoną osobą była.

II.

Końcem utrzymywania prawdziwych ubogich tuteyszych, którzy dla starości lub wad ciała do roboty więcej lub mniej niezdolnemi są, wprowadzie już w roku 1787. Instytut ubogich wprowadzony był. Gdy zaś takowy dla spływu różnych przeciwnych zdarzeń ustał, przeto na mocy Wysokiego Dekretu Subernialnego, pod dniem 21. Grudnia 1810 wydanego, na nowo ustanowiony, Fundusz do tego częścią z gotowych dochodów, częścią z udowo-

det, und nach dem bisherigen Erfolge der rühmlichsten Bemühungen einer, mit der Leitung der dießfälligen Anstalten beauftragten besondern Kommission läßt sich mit Zuversicht erwarten, daß alle einheimischen wahren Arme mit angemessenen Porzionen theilt werden können.

Jeder wahre Arme, der die Unterstützung seines Nebenmenschen mit Recht anzurufen sich getrauet, hat sich also nach der unterm 31ten Jänner d. J. hierorts erlassenen Kundmachung am 22. d. M. an die löbl. Polizey = Direktion, und durch diese an die Armen = Institut = Kommission um Erhaltung einer Armen = Porzion zu wenden.

Da jedoch einestheils in dem menschlichen Leben Umstände eintreten, wodurch ein Glied des Staats unverschuldet, außer Stand sich seinen Unterhalt auf dem bisher gewohnten Wege zu erwerben, gesetzt, und sohin stufenweise auf Irrwege — Uibertrettungen, und dann endlich auf Verbrechen geführt wird; andertheils aber die Erfahrung lehrt, daß es viele Personen giebt, welche wegen ihrer vernachlässigten Erziehung durch einen Hang zur Geschäftlosigkeit und durch andere manigfaltige Uibertrettungen die gesellschaftliche Pflichten verletzen: So sah sich die hohe Landesregierung veranlaßt, mit Ihrem Dekrete vom 19. Jänner d. J. Zahl 2410 zu entschließen: daß hierorts für die erstern, um sie den Nahrungsforgen zu entreißen, ein freywilliges Arbeits = oder Rettungshaus, für

wodnioney dobroczynności obywatelów Lwowa ugruntowany został, i podług dotych czesnego skutku naychwalebnieyszych staranności osobney kommyssyi, mającey sobie Dyrekcyą czynienia rozporządzeń zleconą, z pewnością spodziewać się należy, iż wszyscy tuteysi prawdziwi ubodzy, przyzwoitemi porcyami obdzieleni być mogą.

Każdy prawdziwie ubogi, który o wsparcie swego bliźniego słusznie prosić śmie, podług obwieszczenia tuteyszego pod dniem 31go Stycznia wydanego, dnia 22 t. m. do Przes. Polieyi Dyrekcyi, i przez Tęż do Kommissyi Instytutu ubogich końcem otrzymania Porcyi ubogiej udać się ma.

Gdy iednak po części wzięciu ludzkim okoliczności zachodzą, gdzie członek Państwa niewinnie w stanie nie iest, zarobienia sobie na utrzymywanie swoje w drodze dotąd zwyczajney, a zatem stopniami w błędy, przestępstwa, i na końcu w zbrodnią wprowadzonym bywa, z drugiey strony zaś doświadczenie naucza, iż wielu osób iest, które dla ich zaniedbaney Edukacyi, przez skłonność do niezatrudnienia się, i przez inne rozmaite przestępstwa, obowiązki towarzyskie nadwerezają; Zaczém Wysokie Rządy Kraiowe powodowanemi zostały, Dekretem pod dniem 19. Stycznia r. b. do liczby 2410. uchwalic: Żeby tutey dla pierwszych końcem ratowania ich od trosków wyżywienia siebie, dobrowolny Dom roboczy czyli

die Bestern aber, und um sie der Gesellschaft nützlich zu machen, und zur Arbeit zugewöhnen ein Korrekzionshaus eingeführt werde.

III.

Das Arbeitshaus ist eine zwanglose Anstalt, und ist bestimmt Jedermann der sich um Aufnahme in dasselbe und um Beschäftigung meldet, einen freyen Zutritt zu gestatten, mithin wird in dieses Haus nicht nur Jedermann der eine mit Beschäftigung verbundene Unterkunft sucht, aufgenommen, sondern es wird auch anmit festgesetzt, daß jeder Dienstbothe verbunden ist, binnen 14 Tagen nach seinem Dienstaustritt sich entweder selbst in Dienst zu verdingen, oder aber in das Arbeitshaus zu stellen, weil er sonst, wenn er sich nicht über einen ehrbaren, Erwerb auszuweisen in Stande wäre, und im Herumvagiren betreten würde, als Müßiggänger betrachtet, und in das Korrekzionshaus überliefert werden wird.

Mit dem Arbeitshause wird daher auch ein Frag- und Kundschaftsamt vereinigt, und die nach obiger Vorschrift bey dem Verwalter des Hauses sich meldenden Dienstbothen, werden in das dazu vorbereitete Protokoll (wobey sie zugleich ihre Zeugnisse vorzuweisen haben) eingetragen, und sie nach Thunlichkeit in die Dienste der inzwischen vorgemerkten Dienstgeber untergebracht oder nach ihrem Wunsche mit Arbeit versorgt werden.

towania, dla poslednych zaś koncem ich przyzwyczajenia do roboty, i czynienia ich towarzystwu użytecznemi, Dom poprawy wprowadzony był.

III.

Dóm roboczy jest to urządzenie nieprzymuszające, i do tego przeznaczone, żeby każdemu, który o przyjęcie do niego, i o zatrudnienie zgłosi się, wolny wstęp dany był, zaczęm do tegoż domu nie tylko każdy, który pomieszczenia siebie z zatrudnieniem połączonego szuka, przyjęty będzie, lecz oraz niniejszym postanowi się, że każdy służący obowiązany jest, wprze ciągu 14. dni po wystąpieniu swoim z służby, albo sam o służbę postarać się, albo do Domu robczego stawić się, gdyż inaczej, jeżeli względem uczciwego zarobku wywieść się w stanie nie jest, i przy włączeniu się dostrzeżonym będzie, iako włóczęga uważany, i do Domu poprawy oddany będzie.

Z Domem roboczym przeto także wypytniący i dowiaduiący Urząd złączony będzie, i służący podług powyższych przepisów u Prefekta Domu zgłaszający się, do Protokołu na to przygotowanego (gdzie oraz swoje zaświadczenia okazać mają) wciągniętemi, i podług możności do służb zanotowanych tymczasem Państw umieszczonemi, albo podług ich życzenia robotą opatrzonemi będą.

Den bisher bestandenen Dienstbothen = Zubringer, oder Zubringerinnen wird anmit untersagt, unter sonst sicher zu erwartender nachdrücklichen Strafe sich mit diesem Geschäfte nicht mehr zu befassen; — vielmehr wird das Publikum aufgefordert, sich die Dienstbothen, und Arbeiter aus dem Arbeitshause kommen zu lassen. —

Dieses Arbeitshaus, dann Frag- und Kundschaftsamt wird provisorisch in dem ehemals Bäkowskischen Hause Nro. 455 4/4. in der Bäckerstraße bejehen.

Im Gegensatz des freywilligen Arbeitshauses wird:

IV.

In dem Exkarmeliter Kloster = Gebäude in der Halitscher Vorstadt für Müßiggänger, verdächtige Personen, und sonstige dazu qualifizierte Uebertreter der Gesetze ein Korrekzions = Haus, errichtet, und die Züchtlinge, welche entweder hier ertappt, und abgeurtheilt, oder welche vom Lande zur Besserung hereingesendet worden, zu Zwangs- und zu öffentlichen Arbeiten angehalten.

Sowohl das freywillige Arbeitshaus, und das mit demselben verbundene Frag- und Kundschaftsamt, als auch das Korrekzions = Haus, werden mit 1ten März l. J. eröffnet werden, und in ihre Wirksamkeit treten; daher sämtliche sich in Lemberg aufhaltende unbeschäftigte, und dienstlose Personen anmit erinnert werden, sich in das Arbeitshaus zur Uebernahme der Arbeit, die, bis lohnendere Arbeiten von Privaten werden geschafft werden, Flachs
und

Rayfurom czyli Rayfurkom stützenden dotąd bywałym ninieyszym zakazuie się pod spodziewać się mającą surową karą, żeby się Rayfurstwem więcej nie zatrudniali, owszém wzywa się Publiczności, żeby stützenden i robotników z Domu roboczego sobie wzięła.

Ten Dóm roboczy, tudzież wypytujący i dowiadujący Urząd tymczasowie w Domu niegdys Bäkowskich pod Nro. 455 4/4 na piekarskiej ulicy znaydować się będzie.

Dla różnicy zaś dobrowolnego Domu roboczego.

IV.

W exkarmelitańskim Klasztorze na przedmieściu Halickim dla prózniaków, podeyżrzanych osób, i innych do tego kwalifikowanych przestępców ustaw, Dóm poprawy jest założony, i winowaycy, którzy albo tutey dostrzeżeni i osądzeni, albo którzy z Prowincyi do poprawy tu odesłanemi byli, do przymuszonych, i do publicznych robót znagłanemi będą.

Tak Dom dobrowolney roboty i znim połączony wypytujący i dowiadujący Urząd, iako też Dóm poprawy, dnia 1. Marca r. b. otworzony będzie, i urzędowanie swoje rozpocznie, zatem wszystkich w Lwowie znaydujących się niezatrudnionych, i bez służby zostających osób ninieyszym napomina się, żeby się do Domu roboczego doprzyjęcia roboty, która, aż zyskowniejsze roboty od osób pry-
B wa-

und Hanf spinnen, dann in Getraid-
vermahlen auf Handmühlen bestehen
wird, und zur Enttragung in das
Dienstbothen = Fragprotokoll zu stellen,
indem sie sonst als Müßiggänger behan-
delt, und in das Korrekziōns = Haus
werden abgegeben werden.

Dagegen wird aber auch das Pu-
blikum anmit eingeladen, diese offenbar
wohlthätigen Anstalten aus allen Kräf-
ten zu unterstützen, die Arbeiter des
Arbeits, und jene des Korrekziōns = Hau-
ses mit Arbeiten, welche daselbst gelei-
stet werden können, z. B. mit Spin-
nen, Waschen, Nähen, Stricken, Fe-
derschleifen etc. zu versehen, dann zu Pri-
vatbeschäftigungen, aus diesen Häusern
Arbeiter, und vom Frag- und Kund-
schaftsante die Dienstbothen aufzu-
nehmen.

Die Verwalter, die über beide
Häuser bestellt sind, werden die zur
Verarbeitung übergebenen Artikel sorg-
fältig verwahren, die Erzeugnisse getreu-
lich ausliefern, und den Lohn nach
Zeitumständen billig akkordiren. —

Der Magistrat aber wird mit jenen,
die einen Fabriks = oder Manufaktur =
Artikel verarbeiten zu lassen gesonnen wä-
ren, mit Anbiethung aller nur zulässi-
gen Erleichterungen in eine nähere Ver-
handlung treten; weshalb solche Unter-
nehmer eingeladen werden, ihre Pro-
posizioni auf dem kürzesten Wege, al-
lenfalls auch mündlich anher zu machen.

Lemberg am 7. Hornung 1811.

watnych tam dawane będą, z prze-
dzenia lnu i konopi, tudzież z mie-
lenia zboża na żarnach składać się
będzie, i do zapisania ich do wy-
pytującego Protokołu służących
stawili, gdyż inaczej jako włoczę-
gi uważane, i do Domu Karności
oddane będą.

Przeciwnie zaś też Publiczność
ninieyszym zaprasza się, żeby ta-
kowe oczywiście dobroczynne urzą-
dzenie wszystkiemi siłami wspiera-
ła robotników Domu roboczego,
i owych Domu poprawy, robotami
które tam robione być mogą, n.p.
przedzeniem, praniem, szyciem,
pończoszkową robotą, darcieciem pie-
rza &c. opatrywać, tudzież do za-
trudnień prywatnych z tych Do-
mów robotników, i z Urzędu wy-
pytującego i dowiadującego służą-
cych przyjmowała.

Prefektowie nad temi dwoma
Domami ustanowieni, Artykuły do
roboty im oddane, troskliwie cho-
wać, rękodzieła wiernie wydawać,
i o zasługi podług okoliczności cza-
su słusznie godzić się będą.

Magistrat zaś z owemi, którzy ia-
kowy Artykuł z Fabryki albo Ręko-
dzieła do roboty, dawać chcą, z po-
daniem wszelkiego ile być może
ulżenia, w ścisleyszy układ wnyi-
dzie, dla czego też takowych po-
deymujących zaprasza się, żeby swo-
ie Propozycie drogą naykrótszą
także i uſtnie tutey czynili.

w Lwowie dnia 7. Lutego 1811.

Anton Lorenz,
K. K. Rath und Bürgermeister.